

Syndrom

LANDSFORENINGEN FOR LØSEMIDDELSKADDE
OG ANDRE YRKESSKADDE

Tilsluttet Norges handikapforbund

Nr. 2 - 1992

VELKOMMEN TIL STORTINGET

Bilde: Karl Bergvik, LFFL's leder, ønskes velkommen til Stortinget av Utenrikskomiteens leder, Gunnar Skaug.

EØS og EF har vært til konstant hodebry og ført til ikke så rent få diskusjoner innad i LFFL de senere åra. LFFL har gjennom utallige henvendelser og direkte krav til myndighetene stått på for å få beholde de Norske merkeforskriftene. I dette arbeidet er det våre politikere som må bearbeides, slik at dagens forskrifter kan bli forbedret. I den sakens anledning var det derfor

nødvendig å sikre seg førstehåndsinformasjon. SYNDROM og Karl Bergvik tok derfor direkte kontakt med våre lovgivende myndigheter. Hva var dermed mer naturlig enn å møte politikerne på løvebakken?

For å få innsikt i EØS-avtalen, og den delen som vil berøre Norske arbeidstakere mest direkte på kroppen, var å

møte politikerne ansikt til ansikt. Når innholdet i EØS avtalen nå foreligger på Norsk, var det et krav å få den presentert direkte, og så raskt det var mulig.

Gjennom faglig samarbeid og gode kontakter i det politiske miljøet, har LFFL nå banet seg vei til Stortinget. Utenrikskomiteens leder, Gunnar

Skaug, berømmet også det faglige og politiske arbeidet LFFL har gjort til nå, og han lovt også å holde særlig god kontakt med LFFL også i tiden framover.

Dette er svært nyttig når vi tenker på hva en eventuell EF-søknad vil innebære for Norske arbeidstakere generelt, og for LFFL's medlemmer spesielt.

Så til sjølve innholdet i EØS-avtalen. LFFL fikk det avklart med en gang. Norge vil beholde sine egne merkeforskrifter. EØS-avtalen vil sikre at de Norske merkeforskriftene fortsatt skal gjelde. Vi bringer her utskrift fra den Norske oversettelsen;

Artikkel 67.

«Avtalepartene skal særlig bestrebe seg på å oppmuntre til forbedringer med hensyn til arbeidstakernes helse og sikkerhet, særlig i arbeidsmiljøet. For å bidra til å virkeliggjøre dette mål skal minimumsforskrifter iverksettes og gjennomføres gradvis, under hensynstagen til vilkårene og de tekniske forskrifter i hver av avtalepartene. Minimumsforskrifter skal ikke være til hinder for at hver avtalepart opprettholder eller innfører strengere beskyttelsestiltak som er forenlige med denne avtale».

Dette betyr i klartekst at Norge kan beholde sine egne regler, dersom de ikke er til for å holde Norske produsenter skjermet for konkurranse. Uten-

landske produsenter får selge sine varer på det Norske markedet, men de må følge de Norske merkeforskriftene!

Om det ikke har vært nok å gjøre forverneombud, tillitsvalgte, bedriftshelse-personell, og Arbeidstilsynet tidligere, så kan de regne med å måtte være særlig oppmerksomme heretter.

Våre merkeforskrifter, over 200 i tallet, vil nok bli noe å bite i for utenlandske produsenter. EF's regelverk krever ikke merking for mer enn ca. 80 produkter.

Er det motstand mot EØS-avtalen?

I Stortinget er det nok noe motstand, men av de 165 folkevalgte representantene er det ikke flere enn 34 representanter som har uttalt motstand mot avtalen. Det ser ut til at den avtalen som foreligger blir vedtatt med det nødvendige 3/4 dels flertall.

Flere forbund i fagbevegelsen har vedtatt å støtte regjeringen og det framlagte forslag til avtale.

Motstanden er faktisk størst blant EF's medlemsland. Kan det være tegn på at de Norske forhandlerne fikk til en god avtale?

Hva om det blir innledet forhandlinger om EF-medlemskap?

Da er det viktigere enn noen sinne å stå på for krav om å beholde vårt eget lovverk om arbeidsmiljø. Ikke minst alle forskriftene til lovverket. Her ligger det mange feller å gå i.

Er det noen positive signaler innad i EF?

Ja, uten tvil, sier Gunnar Skaug. Under behandlingen av den "Sosiale Dimensjon", var det 11 av EFs 12 medlemsland som stemte for det framlagte forslag til sosiale reformer i EF. Det var kun England som stemte mot, men det var nok. I Roma-traktaten har England nedfelt sin veto. Dermed ble det hele utsatt nok en gang.

Valget i England i april 92 var avgjørende for om det framlagte forslag til EF neste gang vil få med seg også England. Etter valget er det de samme som skal være med, og det er vel ikke så stort håp om et nyere syn på saken. Det er jo slik at noen politiske partier ikke akkurat framskynder rettigheter og beskyttelse for arbeidstakere. Med et annet politisk flertall ville det vært et godt håp om enstemmighet i EF, sier Gunnar Skaug!

Ikke under noen omstendighet er det grunn til å hvile på laurbærene. Det skal inngås 29 forpliktende traktater. I dette arbeidet er det særlig viktig for Norske forhandlere å ta vare på våre interesser. Det vil være viktig for LFFL å holde en nær og god kontakt med dette miljøet.

Jeg kan love LFFL å opprettholde god kontakt, sier Gunnar Skaug!

Det er vel all grunn til å tro at LFFL vil følge opp dette løfte.

YRKESKADER

Bedriftene må betale en langt høyere forsikringspremie i år enn i fjor. Det ligger an til å bli en økning på hele 30%.

I kroner vil den samlede premiesum være ca. 1300 millioner kr.

Investeringsstakten i Norge er ikke spesielt høy for tiden. Allikevel må det vel være direkte lønnsomt å investere i et sikrere miljø.

Etter at ordningen med yrkesskade-forsikring for alle norske arbeidstake-

re ble obligatorisk i 1991, er det ikke lenger lønnsomt å ta lett på forholdene på arbeidsplassen. Bedriftene må betale uansett.

Forsikringsselskapene vil ikke tape penger. Derfor setter de bare opp prisen for sine tjenester. Det er differensiert pris innen de ulike faregruppene. Det vil derfor være mest lønnsomt å investere der hvor det er størst risiko for ulykker.

Noe positivt er det også i denne ordningen. Det er positivt for den som er så uheldig, å bli yrkesskadd, å få en erstatning. Svært mange av våre med-

lemmer har opplevd det helvete det er å få erstatning etter å ha blitt skadd.

Etter den nye ordningen tok til å gjelde, har det nok blitt noe lettere å få igjennom sakene. Det er imidlertid all grunn til å følge nøye med i hva forsikringsselskapene gjør. Ikke minst i forhold til fortolkningen av lovverket. I forsikringsbransjen var det tidligere noe som på folkemunne ble kalt for "vilkår med liten skrift". Det er fortsatt grunn til å være varsom mot slike vilkår, eller forsøk på fortolkninger på linje med det.

Redaktøren har ordet

Faglig og politisk arbeid er viktig. LFFL's resultater og brede kontaktflate beviser dette.

Det er resultater av både faglig og politisk arbeid over tid som har gjort det mulig for LFFL å skaffe seg tilrettelegging i både Stortinget og departementer.

Dette ble også bekreftet under vårt besøk i Stortinget nylig.

En klar melding til medlemmer og tilitsvalgte rundt om i landet om å velge denne arbeidsformen. Den gir resultater.

En åpen hånd gjør det mulig å fylle den. En knyttet hånd er vanskelig å fylle.

En åpen hånd betyr ikke at vi skal legge oss flate. Det betyr derimot at vi skal invitere til samtaler og inngå avtaler. På premisser som LFFL skal være med og stille!

Det er også mørke skyer på himmelen. I det foregående år, er det andre organisasjoner enn LFFL som har tatt i bruk midler i sin markedsføring som LFFL tar avstand fra.

Å holde en klar profil er viktig for å beholde sin troverdighet som organisasjon. Årskonferansen viste en slik holdning. Enstemmig!

I tiden som ligger foran oss er det fortsatt mange oppgaver å ta fatt på. Det er viktig å drive holdningsskapende arbeid.

Regjeringen har lagt fram en melding om attføring. I den er det klare holdninger. Det skremmende med mottakelsen av denne meldingen er hvor-

dan partene i arbeidslivet har uttalt seg.

Er det virkelig slik at det kun skal være 100% "friske" mennesker i arbeid? Er det slik at det bare er "ikke medlemmer" som får yrkesskade?

Realiteten i Norge er nok desverre ganske annerledes. Reaksjonen og uttalelsene Regjeringens melding om attføring ble møtt med viser viktigheten av å drive holdningsskapende arbeid.

Stå på folkens. Det er viktigere enn noen gang. Vi er ikke tjent med å få 1/3 dels samfunn. Eksempler fra andre land (EF-land) skulle vel være nok til å skremme noen og enhver. Det er ingen andre enn oss sjøl som kan fortelle hvor skoen trækker. Trøkk på. Det går nok opp for folk til slutt hvilken viktig ressurs vi er.

Red.

SYNDROM

Utgitt av:
**Landsforeningen
For
Løsemiddelskadde**
Postboks 9217 Grønland
0134 Oslo
tlf. 02 - 17 02 55

Ansvarlig redaktør:
Karl Bergvik

Redaktør:
Harald Tufthaug

**Grafisk produksjon
og trykkeri:**
Reproservice - Moss A/S
Stens Trykkeri A/S,
1570 Dilling

FOR SMILET

- Hvor gammel er du lille venn?
- Fem år.
- Ser man det! Og hvem er det som alltid er høflig og alltid hjelper mor, og alltid gjør det hun ber om?
- Pappa.

***

- Jeg traff din mann i byen i går, men han så meg ikke.
- Nei, han nevnte det.

***

- Knut kom med roser til bestemoren.
- Dette var da aldeles unødvendig, kjære Knut. Slike roser har jeg i haugen.
- Hadde, sa Knut.

- God dag, frue, det var så vidt jeg kjente deg igjen.
- Sier de det? Har jeg blitt vakrere eller styggere?
- Men kjære deg, frue, hvordan kan de bli annet enn vakrere?

***

- En troskyldig pike var blitt sammen med en gutt, men hun ville gå til presten for å få svar på dette med synd.
- Er det synd å ha følge med en gutt?
- Nei, det er ikke synd, sa presten.
- Er det synd om han følger meg hjem og blir med inn?
- Nei, det er ikke synd, sa presten.
- Er det synd at han vil ligge med meg?
- Nei, det er ikke synd, sa presten.
- Men så kom mamma.
- Ja, det var synd, sa presten.

Lederen har ordet

Påan igjen. Årskonferansen er over for i år. For meg er en slik konferanse som et maratonløp. Det går ikke så verst på slettene, men fy rakkern i motbakkene.

Med dette mener jeg. Selve konferansen er et godt redskap og for a hvor meninger skal og må brytes. Motbakkene føler jeg når det er noen som først tar ordet når ikke alle får høre det.

I kroker og rom. Før og under konferansen. Dette er for meg motbakker jeg godt kan klare meg foruten!

Konferansen derimot ga så entydige signaler på samstemthet og ga styret en så solid støtte at vi nok kan klare de eventuelle motbakkene som måtte melde seg en annen gang.

Det er også andre former for motbakker. Den økonomiske situasjonen er

langt fra lys. Vi sliter for å få endene til å møtes. Det kan med nokså stor sansynlighet sies, at det vil bli en redusert reisevirksomhet for styret.

Dette betyr igjen at vi ikke får vært så mye ute blandt medlemmene som vi ønsker. En annen sak er jo at vi ikke får vært ute for å arbeide for vår sak så mye som vi ønsker.

Medlemmene og de lokale tillitsvalgte må derfor ta mer av det som vi i styret har kunnet bidra med. Jeg setter min lit til at det også vil gå bra.

Forøvrig vil jeg oppfordre medlemmer og tillitsvalgte til å fortsette i det gode arbeidet som er nedlagt gjennom flere år.

Jeg vil til slutt takke for tilliten som ble vist meg ved at jeg ble enstemmig valgt som leder for 2 nye år. Jeg skal være med å dra lasset videre, men det er alltid godt med drahjelp.

Karl Bergvik
Mai 1992

NYTT FRA LFFLs STYRE

Det vil sendt ut protokoller etter vært styremøte i Landsforeningens styre. Dette er nytt fra i år av. Protokollen vil bli sendt til lokallaga i fylkene.

I SYNDROM vil vi ta med noe av dette.

NY LOGO

Styret fikk på årskonferansen fullmakt til å forme ny logo for foreningen. I våre vedtekter er det siden stiftelsen slått fast at dette er en forening for løsemiddelskadde og andre yrkesskadde.

Den nye logoen blir da som følger:
**LANDSFØRINGEN FOR
LØSEMIDDELSKADDE/OG
ANDRE YRKESKADDE**
Tilsluttet Norges Handikapforbund.

VALG AV ARBEIDSUTVALG FOR LFFL

Det er behov for tett samarbeid blandt de tillitsvalgte. Det er såvidt lenge mellom styremøtene (på grunn av økonomi) og det er derfor nødvendig å vlegge et arbeidsutvalg.

Arbeidsutvalget består av Karl Bergvik, Arne Ødegård og Rolf Hansen. Dette er forøvrig de samme som var i forrige periode.

OPPRETTELSE AV INFORMASJONS OG OPPLYSNINGSUTVALG

Styret behandlet forslaget om opprettelse av et slikt utvalg. Det ble bestemt at utvalget skal opprettes og at det skal være et prøveprosjekt i 2 år. Utvalget skal jevnlig komme sammen og utarbeide ideer til informasjonsmateriell for LFFLs styre. I tillegg skal de drive informasjons og opplysningsvirksomhet.

De 3 som ble valgt til dette utvalget er Kurt Olsen, Telemark, Roger Robberstad, Oslo og Harald Tufthaug, Fredrikstad.

SKANDINAVISK (INTERNASJONALT) FORSIKRINGS-SAMARBEID

LFFL har arbeidet for å bli en høringsinstans for nye forskrifter og lover som gjelder Norske arbeidstakere.

Sinnene kom i kok da Norges Husmorforbund fikk uttale seg om den nye loven som ga pålegg om yrkesskade-forsikring for alle arbeidstakere i Norge, og LFFL ble oversett.

Dette med å bli en høringsinstans ble ikke tatt til følge når loven om pålagt forsikring for alle Norske arbeidstakere ble behandlet.

LFFL vil i tiden som kommer arbeide for at LFFL skal bli en av de høringsinstansene som skal uttale seg om nye lovforslag som går på Skandinaviske og Internasjonale former for forsikrings-samarbeid.

Denne gang velger LFFL å arbeide langt mer offensivt. Det har vært kontakter til flere forskjellige departement og komiteer.

Av de som vil bli oppsøkt og arbeidet nærmere med i tiden som kommer er; Justiskomiteen, Helse og Sosialkomiteen, Utenrikskomiteen.

Ide kontaktene som har vært til nå, har det utelukkene vært positive tilbakemeldinger, og løfte om at LFFL selvfølgelig blir en av de som skal være med!

Det skal ikke lenger være noen som kan overse LFFL når avgjørelser skal tas i vårt lovgivende organ, Stortinget.

LFFL's utfordring ligger i å følge opp dette. Det er lett for en politiker å love noe dersom motparten ikke følger opp.

Dette må ikke skje!

FOR SMILET

En franskmann var blitt enkemann. I begravelsen var også kona elsket møtt fram. Han gråt og gråt. Ektemannen syntes synd på ham. Han gikk bort til mannen, tok ham rundt skuldrene og sa:
- Ikke gråt du, jeg skal snart gifte meg igjen.

***

Lille Erik var på overnattingsbesøk hos mormoren, og som vanlig måtte hun lese eventyr for han på sengen. Da mormoren hadde lest en stund klarte ikke Erik å holde seg lenger.
- Kan jeg ikke få se rompen din mormor, spurte han.
- Nei, det får du slett ikke! svarte hun en smule forbauset. Men Erik spurte

om igjen og om igjen, og tilslutt reiste hun seg, løftet opp skjørtet, og viste rompen til gutten.

- Det var det jeg visste, at mamma løy, kom det fra lille Erik.

- Løy hun? sa mormoren.

- Ja, for mamma sa du hadde ræva full av penger.

***

ÅRSKONFERANSEN 1992

Det nylvalgte styret med varamedlemmer. Fra venstre Hermod Telebond, styremedlem, Rolf Hansen, styremedlem, Magnus Mikalsen, varamedlem, Anne Marie Jensen, varamedlem, Karl Bergvik, leder, Ann-Kristin Melby, styremedlem, Arne Ødegård, nestleder, Odd Evensen, varamedlem.

Årskonferansen ble åpnet av leder Karl Bergvik. Han ønsket velkommen til en innholdsrik og utfordrende konferanse. Det ble også en konferanse som satte deltakerne i fokus. Deltakerne var svært aktive, og de fleste lokallag fikk markert sitt syn på de områdene LFFL arbeider.

Årskonferansen 1992 vil først og fremst bli husket for den store bredden i kunnskap som ble vist i debatten om Årsmeldingen, og i debatten med Helse og Sosialkomiteens Kari Heljesen.

Flere lokallag hadde sendt inn forslag til konferansen. Det var flere av disse forslaga som var tilnærmet like i sin ordlyd og intensjon. Derfor var det nødvendig å velge en redaksjonskomite til å samordne forslaga. Etter en slik samordning la redaksjonskomiteens leder, Gunnar Bach, fram forslaga. Alle sammen ble **enstemmig** vedtatt! Snakk om samstemt organisasjon.

One-man-show i LFFL? Langt ifra. Tidlig i konferansen ga styret uttrykk for god fordeling av oppgavene i styret. Det ble også pressisert at alle oppdrag og representasjon er diskutert i styret på forhånd.

LFFL har arbeidet intenst for å få medie-dekning. Det synes som om dette er i ferd med å lykkes. Både NRK og

frittstående lokal-TV og-radioer har hatt sendinger hvor det er satt fokus på bruk av løsemidler. De representantene som har deltatt i slike sendinger har også tatt opp forhold som går på det å være skadd, og hvordan dette er å leve med.

I tillegg har det også vært fokusert på hvordan rettigheter blir praktisert i ulike distrikter, og på hvordan en saks-gang med trygdekontorer og ulike forsikringsselskaper kan være.

Det er lagt ned mye arbeid for å få kontakt med sentrale utdanningsinstitusjoner. Arbeidet med dette er langsiktig, men gir en mulighet for å informere om løsemiddelskader og LFFL's arbeid.

Institutt for Arbeidsmedisin i Bergen inviterte LFFL til sterkere samarbeid, og Karl Bergvik holdt en forelesning for medisinerstudentene. LFFL er bedt om å holde dette også for kommende årskull!

Gardermoen Flystasjon har gjort det til tradisjon, og en del av pensum, å ha forelesninger av LFFL i sin opplæring i arbeidsmiljø. Rolf Hansen har nå vært på Gardermoen flere ganger de siste åra.

Både Universitetet i Bergen og Gardermoen Flystasjon har gitt svært positiv tilbakemelding på LFFL's undervisning.

Å få et egnet rehabiliteringstilbud er en oppgave styret har brukt mye tid på å få i stand. Det ble innledet et samarbeid med et kursted som ønsket å legge om driften slik at senteret kunne imøtekomme løsemiddelskaddes behov.

Det er opprettet en arbeidsgruppe i styret som skal arbeide videre med dette tilbudet.

Arbeidet med å gjenopprette et fagråd har tatt mye tid. Landsorganisasjonen i Norge, Rikstrygdeverket, og Telemark Sentralsykehus har gitt muntlig løfte om deltakelse i et fagråd for LFFL.

Arbeidet med dette vil etter alt å dømme fortsette med fornyet styrke i 1992.

Valget.

Valgkomiteens innstilling ble lagt fram på konferansen av valgkomiteens leder, Elisabeth Kristin Bjørklund. Innstillingen var enstemmig.

Både valg av leder og styremedlemmer ble valgt enstemmig uten motkandidater. Det er i LFFL's styre valg for 2 år. Det er dermed bare halvparten av styret som er på valg hvert år.

Hvilke tillitsvalgte som nå er med i styret går fram av oversikten på siste side.

Kari Heliessen, Stortingets Helse- og Sosialkomité

Under årskonferansen i år var Kari Heliessen invitert. Hun holdt et foredrag først, for deretter å ha en dialog med forsamlingen. Hennes innledningsforedrag hadde så mye i seg, at vi velger å referere hele foredraget.

"Etter at jeg ble spurt om jeg ville komme til årskonferansen for LFFL, har jeg prøvd å sette meg bedre inn i løsemiddelskadde situasjon. Det har vært nyttig og skremmende. For jeg har forstått at det var mye jeg ikke visste, det er det selvsagt enda. Men det er antakelig slik for de fleste som ikke har hatt direkte kontakt med løsemiddelskadde, at vi vet for lite om dette problemet.

Selv om det har skjedd en hel del forbedringer i det siste, ikke minst takket være iherdig stå på innsats fra denne forening, så står det fortsatt mye igjen. Og det må vi politikere og myndighetene ta på oss ansvaret for blir gjort.

Jeg må si jeg er blitt imponert, bl.a. gjennom lesing av noen nr. av landsforeningens blad SYNDROM over den innsatsviljen både enkeltlagene rundt i landet viser, og foreningen sentralt. Dere har stått på når det gjelder å gi informasjon om løsemiddel og virkningene av dem både utad til arbeidsgiver, helsepersonell og myndigheter, men aller viktigst, kanskje, er arbeidet dere gjør overfor foreningens egne medlemmer.

Dere arrangerer kurs og sammenkomster, ikke minst er det viktig at dere trekker familiene inn i dette arbeidet. For det er nettopp i forhold til familien, samboer, ektefelle og barn de største problemene kan oppstå, dersom de ikke forstår hva som skjer med den løsemiddelskadde.

Som Møre og Romsdalforeningen uttrykte det; Foreningen skal være et sikkerhetsnett for medlemmene.

Men jeg kan godt forstå at dere må føle det tungt - og kanskje frustrerende - at det er akkurat dere som skal dra det tunge lasset med å få til forbedringer. Samfunnet, og kanskje spesielt arbeidsgivere og bedriftshelsetjenesten, burde ta et større ansvar. Men dere må likevel ikke gi opp med å arbeide overfor myndigheter og politikere, for den som best kan fortelle hvor skoen trykker, er den som har den på.

Dere har god støtte gjennom NHF og LO. Dette samarbeidet bør dere holde fast på. Det er ikke minst viktig i forhold til arbeidsgivere, arbeidsmiljø, utføringssmuligheter osv. Men dere bør kanskje også gå mer offensivt til verks overfor politikere, og jeg vil gjerne invitere dere til et møte med Sosialkomiteen, og - eller til Arbeiderparti gruppen i komiteen, for å drøfte tiltak for å forbedre løsemiddel-

skaddes situasjon. Et slikt møte kan vi komme tilbake til.

Når det gjelder det som er gjort, så er lovgivningen så absolutt forbedret når det gjelder å slå fast ansvaret for yrkesskaden. Den påligger nemlig arbeidsgiver etter produktansvarsloven fra 15.12.1988. Denne loven skal sikre den skadde full erstatning. Men det er fortsatt usikkerhet om erstatningens størrelse. Foreldelsesloven er forandret, slik at foreldelse ikke trer i kraft før skaden er oppdaget, og det kan som kjent gå lang tid fra skaden oppstår til den oppdages.

Alle arbeidsgivere er ved lov pålagt avgift til yrkesskadeforsikring for sine ansatte, og utbetalingsystemet er endret så det skulle gå raskere å få avgjørelse i erstatningssaker for yrkesskader.

Men som det påpekes i en uttalelse fra Møre og Romsdalforeningen -

"I Norge har diagnostiseringen kun gått på å finne ut hvem som har krav på erstatning etter Folketrygdloven, yrkesskadeerstatningen og fastsettelsen av varig medisinsk invaliditetsgrad".

De er kommet et stykke lenger i Danmark, og jeg synes det forsøksprosjektet som der er satt i gang, med "Familiesenteret i Århus", virker veldig interessant. Det er fantastisk viktig og flott at dere har fått til et samarbeid med dette familiesenteret, som det jo også er planer om å utvide i et nordisk samarbeid.

Dette forsøket kan jo også gi oss kunnskaper som kan hjelpe oss til å bygge opp et godt rehabiliteringstilbud i Norge også, som jeg vet dere har arbeidet med, og som må være en viktig oppgave å få til.

Det er ett av våre hovedsatsingsområder innen helsepolitikken å bedre den medisinske utføring, fordi økt satsing på rehabilitering vil gi større mulighet til deltakelse og aktivitet i fellesskap med andre, noe som igjen vil gi økt livskvalitet. Det er vår målsetting å opprette rehabiliteringsavdelinger i hvert fylke, med rehabiliteringsteam ved alle lokalsykehusområder, og rehabiliteringsenheter ved regionsykehusene.

På budsjettet for i år er det satt av 6 mill. kr. til forsøks- og utviklingsvirksomhet innenfor rehabilitering, og 30 mill. til utviklingsarbeid og forsøk med rehabilitering av personer med diffuse og smertefulle funksjonshemmende tilstander, for å hindre uførepensjonering og øke livskvaliteten.

Departementet arbeider spesielt med spørsmålet om hvordan rehabiliteringstilbud, deriblandt hjerneskadde, kan styrkes. Kurbad og rekonvalesent hjem skal ha viktige funksjoner i opptrenings- og rehabiliteringsarbeidet, og det arbeides med en omlegging av disse for å få en bedre

Kari Heliessen og Karl Bergvik, etter foredraget.

geografisk spredning og bedre tilbud. I hele landet. I dag er disse konsentrert omkring Østlandsområdet. Det ville være naturlig at en fikk et av disse til å være spesielt rettet mot løsemiddelskadde.

Også den Stortingsmeldingen som blir lagt fram om uførepensjonering, sykepenger og utføring, har som mål å bygge opp et effektivt utføringssystem for å mobilisere restarbeidsevnen så flere kan forsette i arbeidslivet.

Helt sentralt i arbeidet med forebygging av løsemiddelskader står de yrkesmedisinske avdelingene vi nå har ved 6 sykehus, Telemark, Haukeland, Trondheim, Tromsø, Ullevål og sist nå i år ved Rikshospitalet.

Stortinget har de siste to årene plussert på budsjettforslaget fra departementet med 2 mill. kr. for å styrke disse avdelingene, og midlene ble ifjor brukt til å styrke utdanningskapasiteten for yrkesmedisinsk helsepersonell, som det er stor mangel på. Hvilke tiltak bør vi satse på framover?

Bedret bedriftshelsetjeneste, særlig ved de bedriftene som er mest utsatt for løsemiddelskader (metall, kjemisk, verksted, næringsmiddel og mineral).

Bedre yrkesskadeerstatning - er den gradert for lavt?

Løsemiddelleksponeringen i arbeidslivet må ned på forsvarlige nivåer.

Bedre den yrkesmedisinske kapasiteten. Sørge for rehabiliteringssenter som kan gi en tverrfaglig oppfølging av pasientene, f.eks. etter Århus-modellen.

Jeg håper på en konstruktiv dialog med LFFL om arbeidet framover, som byr på mange og store utfordringer! Og som sagt, det kan hende vi kan få en anledning til å ta disse spørsmålene opp med sosialkomiteen eller deler av den, og dere skal være hjertelig velkomne".

Så altså Kari Heliessen under LFFLs årskonferanse. Det er opp til oss sjøl å følge opp nå!

Utgitt av Landsforeningen For Løsemiddelskadde,
Postboks 9217 Grønland
0134 Oslo
Tlf. 02 - 17 02 55

Ansvarlig redaktør: Karl Bergvik
Redaktør: Harald Tufthaug
Trykkeri: Stens Trykkeri A/S, Moss

C

436528

EMIL JOHAN WÆRNES

7096 KVÅL

LFFL's styre:

Leder:

Karl K. Bergvik
Torgny Segerstedtsvei 180
5033 Fyllingsdalen
Tlf.: 05 - 16 33 38

Nestleder:

Arne Ødegård
Vikveien 22
3050 Mjøndalen
Tlf.: 03 - 87 47 24

Styremedlemmer:

Rolf Hansen
Hakkeråsen 22
1560 Larkollen
Tlf.: 09 - 26 32 00

Ann-Kristin Melby
Nordvesten Terrasse 15
6500 Kristiansund
Tlf.: 073 - 78 378

Hermod Telebond
Parkveien 46
2310 Stange
Tlf.: 065 - 71 7 11

Varamedlemmer:

Anne Marie Jensen
Tjurveien 20
8616 Båsmo
Tlf.: 087 - 69 5 21

Magnus Mikalsen
8160 Glomfjord
Tlf.: 081 - 52 418

Odd Evensen
Pb. 2064 Posebyen
4602 Kristiansand
Tlf.: 042 - 29 1 80

Lokallag/ Kontaktpersoner:

Akershus lag av LFFL
v/Anker Kristensen
Ullern Gård
2040 Kløfta
Tlf.: 06 - 97 11 55

Buskerud lag av LFFL
v/Inge Urdal
Bergliveien 37
3023 Drammen
Tlf.: 03 - 82 06 50

Løsemiddelforeninga i
Møre og Romsdal
v/Tommy Siems
Nordvesten Terrasse 15
6500 Kristiansund
Tlf.: 073 - 78 378

Rogaland lag av LFFL
v/Kåre Espebu
Nøtteveien 1
4300 Sandnes
Tlf.: 04 - 62 26 61

Telemark lag av LFFL
v/John Andrèn
Porsgrunnveien 19
3700 Skien
Tlf.: 03 - 52 12 83

Østfold Lag av LFFL
v/Kristian Kruse
Refsnesstranda 27
1500 Moss
Tlf.: 09 - 27 26 07

Kontaktperson i Oppland
Alf-Einar Kalbakken
2826 Snertingdal
Tlf.: 061 - 83 229

Kontaktperson i Vest-Agder
Lars Kristian Hille
Postboks 168
4501 Mandal
Tlf.: 043 - 61 165

Aust-Agder lag av LFFL
v/Frode Salvesen
Revekroken 17
4800 Arendal
Tlf.: 041 - 24 419

Hordaland lag av LFFL
v/Roald Fønnes
Øyjordsvei 71
5035 Sandviken, Bergen
Tlf.: 05 -

Oslo lag av LFFL
Elisabeth Bjørklund
Ensjøveien 4 B
0661 Oslo
Tlf.: 02 - 68 95 00

Sør-Trøndelag lag av LFFL
v/Dagfinn Olsen
Fernanda Nissensvei 29
7045 Trondheim
Tlf.: 07 - 91 32 84

Vestfold lag av LFFL
v/Jørgen Nielsen
Dagsveien 8
3100 Tønsberg
Tlf.: 033 - 27 402

Hedmark lag av LFFL
v/Hermod Telebond
Parkveien 46
2310 Stange
Tlf.: 065 - 71 711

Nordland lag av LFFL
v/Magnus Mikalsen
8160 Glomfjord
Tlf.: 081 - 52 418

Region Helgeland
v/Anne Marie Jensen
Tjurveien 20
8616 Båsmoen
Tlf.: 087 - 69 521

**Oversikten er ajour
pr. 12.2.1992**